

فقه مصور عبادات

آسان سازی وآموزش احکام اسلام

پاکی | نماز | روزه | زکات | حج

د. عبدالله بن سالم باهمام

ترجمه
د. محمد سرور محمد مراد سروری بلخی

زکات فطر

زکات فطر

مطالب

زکات فطر

صدقه ایست که رسول الله ﷺ در پایان رمضان فرض گردانیده اند.

وبه زکات فطر مسـمی شـده، زیرا که با پایان روزه رمضان واجب شده است.

حکم زکات فطر

زکات فطر بر هر مسلمانیکه در شب وروز عید مالك یک صاع مواد غذائی اضافی از خوراك خود وخانواده اش باشد واجب است.

بـرای زکات فطر دهنده لازم اسـت تـا زکات فطر خود، همسـر، وکسانیرا که نفقهء شـان بر وی میباشد، اگرچه جنین در شکم مادرش باشد نیز بپردازد.

ودلیل واجب بودنش روایتی از عبدالله بن عمر رضي الله عنهما اسـت که فرمود: ((رسـول الله ﷺ زکات فطـر را یک صاع خرما، ویا یـک صاع جو بر بـرده وآزاد، مـرد وزن، کوچک وبزرگ مسـلمان فرض گردانیده، وامر کرده انـد که پیش از رفتن به نماز عید پرداخت شود)).[1]

(۱) به اتفاق بخاری ومسلم.

جو

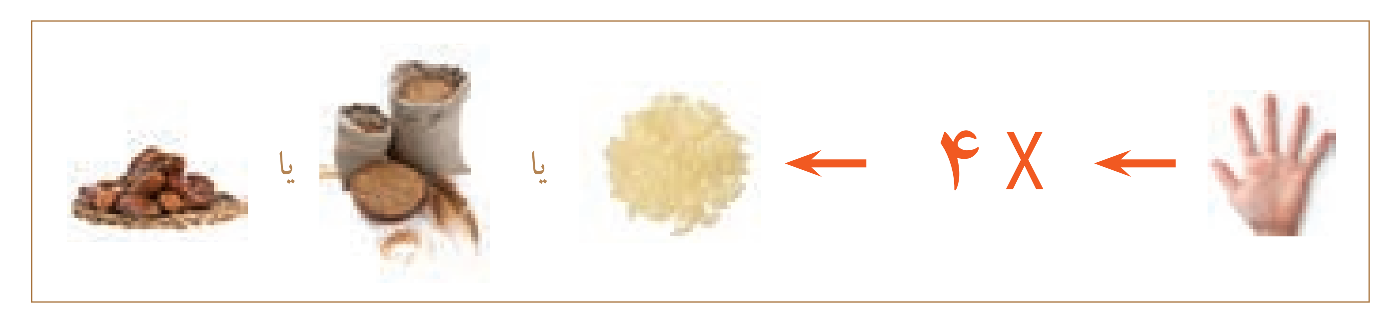
خرما

وقت دادن زکات فطر

بهترین وقت دادن زکات فطر روزعید است، که پس از طلوع فجر وپیش از ادای نماز عید داده شود، وتقدیم آن یک روز ویا دو روز قبل از عید نیز جائز است، زیرا که صحابهء کرام چنین کرده اند، وتاخیر کردنش تا بعد از نماز عید جواز ندارد، بدلیل حدیث ذکر شـده از ابن عمر رضی الله عنهما: ((و امر کرده اند که پیش از رفتن به نماز عید پرداخت شـود)) ونیز در حدیث ابن عباس رضی الله عنهما آمده است: ((کسیکه قبل از نماز عید اداء کرد زکات قبول شده است، وکسیکه بعد از نماز عید اداء کرد، صدقهء از صدقات میباشد.[1]

مقدار زکات فطر

از هر فرد یک صاع[2] اســت، که از مواد غذائی انســانها باشد، مانند برنج، خرما، گندم وغیره، بدلیل حدیث ابی سعید خدری رضی الله عنه که فرمود: ((در زمان رسـول الله صلی الله علیه وسلم در روز عید فطر یک صاعی از خوراکه را می دادیم،)) وابوسـعید رضی الله عنه در ادامه فرمود: ((وخوراکهء ما جو، کشمش وقروت (کشک)[3] وخرما بود)).[4]

(۱) بروایت ابو داود
(۲) صاع یا پیمانه گندم تقریبا برابر دو کیلو وچهل گرام میباشد (۲،۰۴۰ گرام).
(۳) أقط: قروت.
(۴) به روایت بخاری.

به چه کسانی زکات فطر بدهند

صدقهء فطر برای گروه های هشــتگانه ای پرداخت میشود که زکات مال به آنها داده میشود، صدقه فطر در این فرموده الله تعالی: (صدقات برای فقراء ...) (توبه:۶۰) نیز شامل میباشد.

حکمت زکات فطر

۱. پاک کردن روزه دار از سخنان بیجا وبیهوده است، بدلیل روایت ابن عباس رضی الله عنه که فرمود: ((رسول الله صلی الله علیه وسلم زکات فطر را فرض کرد برای پاکی روزه دار از سخنان بیجا وبیهوده،وبرای غذا دادن مساکین))[۱]زیرا که روزه دار هیچگاهی از سخنان بیجا وبیهوده خالی نیست، بنابرین زکات فطر برای روزه دار آنچه را که در هنگام روزه داشتنش از سخنان محرم ومکروه سر زده، پاک می سازد، وبدون تردیدسخنان یاد شده باعث نقصان ثواب اعمالش میگردد وبه روزه او آسیب وارد میکند.

۲. وســعت وفراخی است بر مســاکین وفقراء، ومســتغنی گردانیدن آنها اســت از ذلت وخواری گدائی وتکدی در روز عید،که روز خوشی وفرحت بوده، تا با مردم در این خوشی وشادمانی مشارکت کنند.

معلومات مهم در مورد زکاتبهای زکات

اصــل در زکات جدا کردن از خود همان چیزیکه زکات واجب شــده میباشــد، ولی اگر ضرورت ویا مصلحت راجح ایجاب میکرد میتوان بهای آنرا پرداخت کرد.

رابطه دولت با زکات

اصل اینســت که زکات مال از اختصاص ســلطه میباشــد، که برای زکات دهندگان وتخمین شــخصی آنها واگذار نشــود، اگر درین موضوع مقامات سستی کرد، مسئولیت شخصی به عهده هر مسلمان است تا زکاتش را بپردازد.

سرمایه گذاری اموال زکات برای مصلحت مستحقین:

ســرمایه گذاری اموال زکات در پروژه های منفعت بار به مســتحقین زکات جــواز دارد، اگر وضعیت عاجل برای صرف اموال زکات موجود نباشد.

آیا در مال حقی بدون زکات مانند مالیات وتکس وجود دارد؟

زکات حق دوره ای معین در مال است، که بر کسانیکه توانائی آنرا دارند واجب عینی است.

در مال حقوق دیگری غیر از زکات است که شکل غیر عادی دارد، ومقدارش هم معین نمیباشد، ومانند ثبوت زکات ثابت نیســت، این حقوق به ســبب مال واجب نیســت، بلکه به علل واســباب عارضی واجب میگردد، ومال شــرط وجوب آن میباشــد. از مثالهای آن نفقهء پدر و مادر ، وخویشاوندان، وهمسر، ودفع ضرر هنگام فاجعه ها است، اگر عائدات بیت المال کفایت آنرا نکند.

مالیات اگر عادلانه هم باشــد از زکات مســتغنی نمــی گرداند، زیرا که زکات عبادتی از عبادتهاســت، ومالیات وتکس یک التزام مدنی میباشد، هیچ یکی از آنها نمیتواند جایگزین دیگری گردد.

(۱) به روایت ابو داود.

